

Čím nás překvapí očkování v roce 2014

30.6.2014 Practicus str. 23 Zprávy z konference

prof. MUDr. Roman Chlíbek, Ph. D. **Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, Hradec Králové**

Očkování doznává každý rok svůj vývoj, prochází změnami a objevují se stále nové vakcíny nebo indikační možnosti použití. V roce 2014 se očekává zahájení praktického používání nové vakcíny proti meningokokům séro skupiny B u dětí a dospělých a vakcíny proti herpes zoster v dospělé populaci. V tomto roce lze také očekávat větší uplatnění jednak očkovacího kalendáře pro dospělé, jednak nových doporučení Národní imunizační komise (NIKO) v praxi, mezi která patří doporučení k očkování proti tetanu v dospělosti (přeočkování po 15–20 **letech**), doporučení pro očkování proti invazivním meningokokovým onemocněním (IMO) u mužů praktikujících sex s muži a jejich dalších sexuálních partnerů, doporučení **České** vakcinologické společnosti (ČVS) pro očkování proti IMO a pro očkování kontaktů se spalníčkami. V roce 2014 se očekává novelizace Vyhlášky č. 537/2006 o očkování s rozšířením pravidelného (hrazeného ze **zdravotního** pojištění) očkování pro pacienty s asplenií/hyposplenií, s **poruchou** komplementu o očkování proti invazivním pneumokokovým onemocněním (IPO), IMO, varicele, chřipce a nákazám vyvolaným Haemophilus influenzae typu b. Přístup k očkování a volba vakcinačních strategií je v současnosti ovlivněna také věkovým posunem výskytu vybraných infekčních onemocnění, kdy původně dětská onemocnění se vykytují v adolescentním a dospělém věku (pertuse, příušnice, spalničky). Antivakcinační postoje a popírání významu očkování, dobře známé z dětského očkování, se zatím v oblasti očkování v dospělosti příliš nerozmáhá. Nicméně může k němu dojít a může nás nepříjemně překvapit. Potěšitelné je, že se rozrůstají oficiální zdroje relevantních informací o očkování, jak pro pacienty, tak pro očkující lékaře (<http://www.vakcinace.eu>, <http://www.svl.cz>, <http://www.mzcr.cz/verejne>).

Při očkování v dospělosti je možné podle očkovacího kalendáře nalézt určité věkové mezníky, kdy nabývá doporučení k očkování proti vybraným infekčním onemocněním ještě většího opodstatnění. Ve věku 25–26 let se jedná o očkování proti tetanu, pertusi, meningokokům, ale také např. proti lidskému papilomaviru (HPV) u osob. Očkování proti HPV v dospělosti je určeno těm osobám, které nebyly očkovány v dětství v rámci hrazeného očkování pro 13leté dívky nebo v rámci komerčního očkování. Pro očkování proti tetanu existuje odborně podložená možnost přeočkovat po 15–20 **letech** u osob do 60 let věku, který lze jistě uplatnit zejména při promeškaných termínech daných vyhláškou o očkování. V případě promeškaného přeočkování proti tetanu se doporučuje aplikace jedné dávky vakcíny co nejdříve s **kontrolou** protilátek za 1–2 měsíce po aplikaci. Při koncentraci IgG < 0,1 IU/ml je nutná aplikace dalších dvou dávek, za 6–10 týdnů a za 6–10 měsíců. S výhodou lze využít také orientačních věkových **hranic** pro přeočkování proti tetanu v dospělosti, které jsou nejpozději v 30, 50, 65, 75 a 85 **letech**. V 50 **letech** věku lze zvažovat očkování proti herpes zoster, od 60 let proti pneumokokovým onemocněním a od 65 let kromě IPO také proti chřipce. Z nových vakcín pro dospělé pro rok 2014 má svůj velký význam vakcína Zostavax proti herpes zoster. Tato vakcína, která má již delší dobu registraci pro evropský trh, je v roce 2014 poprvé dostupná také u nás. Jedná se o živou oslabenou vakcínu, obsahující varicela–zoster virus kmen Oka, pomnožený na lidských diploidních buňkách, která je určena k prevenci herpes zoster a postherpetických neuralgií u osob ve věku 50 let a starších. Vakcína je v lyofilizovaném stavu, po rekonstrukci připravena k subkutánní aplikaci do deltového svalu v jedné dávce (0,65 ml). Její význam dokládá stoupající incidence pásového oparu u osob starších 50 let, zejména pak u seniorů. Další opodstatněnou vakcínu je nová proteinová rekombinantní vakcína Bexsero (0,5 ml) určena k prevenci invazivních meningokokových onemocnění (IMO) od 2 měsíců věku. V dospělosti se aplikují celkem 2 dávky intramuskulárně do deltového svalu s odstupem minimálně 1 měsíce mezi dávkami. Očkování proti IMO je v dospělosti doporučeno pro mladé dospělé, zejména před **vstupem** na vysokou školu, zařízení internátního typu a také pro osoby navštěvující často hudební **festivity**, hromadné akce, pohybující se ve velkých kolektivech. Dále pro cestovatele do oblastí zvýšeného výskytu IMO, pro pacienty s asplenií/hyposplenií, **poruchou** komplementu, po transplantaci kmenových hemopoetických buněk, pacienty s imunodeficitem, pacienty po prodělané bakteriální meningitidě nebo septikémii a pro osoby v profesionálním riziku IMO.

Z očkování rizikových dospělých osob je významné očkování proti virové hepatitidě typu B u diabetiků, které by se mělo doporučovat co nejdříve po stanovení diagnózy. Rizikem je zde jednak

možný parenterální přenos VHB např. při sdílení glukometrů a také riziko budoucí diabetické nefropatie řešené hemodialýzou, s nízkou odpovědí na očkování u pacientů s renální insuficiencí.

Očkování rizikových pacientů v dospělosti je důležitým typem očkování. Bohužel úhrada vakcín pro tyto ohrožené skupiny dospělých je zatím velice limitována. Hrazené je pouze očkování proti chřipce u vybraných dospělých, proti pneumokokům (pouze polysacharidová vakcína Pneumo 23) pro pacienty v léčebnách dlouhodobě nemocných, seniory v domovech důchodců, vybrané chronicky nemocné osoby (indikace shodná s hrazeným očkováním proti chřipce) v domovech pro osoby se **zdravotním** postižením a domovech se zvláštním režimem. Plně hrazené je očkování proti tetanu v případě poranění, přeočkování nebo v rámci předoperační přípravy. V dospělosti je také hrazeno očkování proti vzteklině při poranění, proti VHB u vybraných pracovníků a studentů, osob na hemodialýze, při expozici biologickému materiálu (např. při poranění) a proti virové hepatitidě typu A u nových zaměstnanců a **příslušníků integrovaného záchranného systému**.

Očkování dospělých v roce 2014 zcela jistě bude zaměřeno na očkování rizikových skupin osob, očkování rodičů malých dětí a očkování proti vybraným jednotlivým infekčním onemocněním (pneumokoková onemocnění, chřipka a klíšťová encefalitida).

Foto popis|